

Internationale cursus 'Responsible aquaculture development'

Door Peter G.M. van der Heijden (CDI, Wageningen University and Reserach)

In maart 2017 werd de internationale cursus 'Responsible aquaculture development for food security and economic progress' voor de tweede maal in Wageningen gehouden. Twintig deelnemers uit 13 landen namen deel aan een gevarieerd programma waarin mogelijke stappen in de richting van een meer duurzame aquacultuursector centraal stonden. Ook bezochten ze enkele Nederlandse aquacultuurbedrijven.

De cursus 'Responsible aquaculture development for food security and economic progress' is onderdeel van het reguliere cursusprogramma van Wageningen Centre for Development Innovation, CDI. Het is een drieweekse cursus met open inschrijving hetgeen betekent dat eenieder die

kwalificeert qua opleiding, beheersing van de Engelse taal en minimaal drie jaren met relevante werkervaring kan deelnemen. Deelnemers werken in ministeries, onderwijs- en onderzoekscentra en bij NGO's werkzaam op het gebied van aquacultuur en komen met name uit Afrika en Azië maar

Deelnemers luisterend naar uitleg over beheersplannen

Deelnemster uit Egypte presenteert een aquacultuur beheersplan

ook uit Latijns Amerika. NUFFIC stelt beurzen voor deelnemers uit een select aantal ontwikkelingslanden beschikbaar. Dankzij deze beurzen was deelname voor mensen uit o.a. Ghana, Nigeria, Kenya, Tanzania, Palestijnse Gebieden, India, Nepal, Bangladesh, Indonesië en de Filippijnen aan deze cursus mogelijk.

Ecosysteembenadering in een notendop

Naast algemene inleidingen over o.a. de milieueffecten van aquacultuur en presentaties door de deelnemers over hun eigen werksituatie stond in de eerste week de ecosysteembenadering voor aquacultuur op het programma. Deze benadering wordt door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) ontwikkeld en uitgedragen. Dr. José Aquilar Manjarrez (FAO Fisheries Department, Rome) lichtte de ecosysteembenadering toe en begeleidde drie groepen deelnemers bij het opstellen van een managementplan voor drie aqua-

cultuurregio's. Deze regio's waren geselecteerd uit de werksituaties zoals door de deelnemers gepresenteerd. De ecosysteembenadering voor aquacultuurontwikkeling houdt in dat met deelname van alle belanghebbende groepen of hun vertegenwoordigers een plan voor de aquacultuurontwikkeling in een bepaalde regio, meer of baai wordt opgesteld. De kwesties en problemen die door de diverse groepen en organisaties worden ervaren en die bij aanvang van de planning naar voren worden gebracht staan hierin centraal. De problemen en kwesties kunnen sociaal of economisch van aard zijn (zoals armoede, gebrek aan scholing of te weinig mogelijkheden om krediet te krijgen) maar ook betrekking hebben op het milieu of het bestuur en regelgeving t.a.v aquacultuurontwikkeling. Van de veelheid aan kwesties en problemen die door de verschillende groepen naar voren wordt gebracht wordt met behulp van een risicoanalyse de prioriteit vastgesteld en

Cursisten krijgen van Jouke Heringa (Hogeschool Zeeland) op locatie uitleg over oesterkweek in de Oosterschelde

vervolgens wordt voor de meest urgente en belangrijke kwesties en problemen een actieplan opgesteld. Door het plan op te stellen voor een gebied (ecosysteem) waar de diverse aquacultuurbedrijven elkaar beïnvloeden (door locatie in een zelfde baai of bij vijverbedrijven door voor inkomend water van de zelfde rivier te gebruiken) kunnen ook problemen waarmee alle bedrijven in het gebied te maken hebben in het plan beter aangepakt worden. Een voorbeeld van dergelijke problemen zijn de waterkwaliteitsproblemen die meer stroomafwaarts gelegen kwekerijen ondervinden als gevolg van lozing door stroomopwaarts gelegen bedrijven. Andere voorbeelden zijn de insleep van ziekten of van exotische en mogelijk schadelijke planten- en diersoorten door bedrijven die geen rekening houden met de bepalingen die ziekte-insleep of invoer van schadelijke exoten voorkomen. Deelname van alle partijen bij het opstellen van het beheersplan zou in principe het draagvlak en de bereidheid tot medewerking bij de uitvoering van het plan vergroten.

Minder milieuoverlast: theorie en praktijk

In de cursus werd ook stilgestaan bij methoden, technieken en aanpassingen van de be-

drijfsvoering om de verschillende vormen van milieuoverlast als gevolg van visteelt in vijvers en drijvende kooien te beperken. Ook kwamen visvoer en voedermethoden, voorlichtingsprogramma's over aquacultuur, het management van visgezondheid en ziektes en certificering van aquacultuurbedrijven aan bod. Naast helofytenfilters, bezinkvijvers, aquaponics en andere productiemethoden met een minimaal milieueffect werd vooral aan recirculatiesystemen uitgebreid aandacht besteed. Medewerkers van de leerstoelgroep Aquaculture & Fisheries van Wageningen Universiteit legden deze systemen tot in detail uit en leerden de deelnemers om te berekenen hoe de grootte van de diverse onderdelen (zoals het biologisch filter) af te stemmen op het beoogde productiedoel. De proefaccommodatie van Wageningen Universiteit en enkele viskwekerijen werden bezocht om de theorie die in de klas was uitgelegd in praktijk gebracht te zien. Tijdens een tweedaagse rondje door zuid Nederland werd kennis gemaakt met de Nederlandse aquacultuur. Achtereenvolgens werden bedrijven in Den Haag (Urban Farmers), Zeeland (Seafarm en een oesterkwekerij) en Noord Brabant (Anna Caviar en Fleuren-Nooijen) bezocht.

Deelnemers in beschermende kleding op bezoek bij Urban Farmers

Bij deze bedrijven konden naast de teelt van verschillende vissoorten ook verschillende typen filters en recirculatietechnieken bekeken worden. De intensieve productie en het hoogtechnologische karakter van de meeste bedrijven in vergelijking tot de kwekerijen

in eigen land maakten zeker indruk op de deelnemers. Vanaf deze plaats wil ik de bedrijven die de cursisten verwelkomden en alle anderen die hun medewerking aan deze cursus verleenden hiervoor hartelijk bedanken.

Bij ARF (Wageningen Universiteit) luisterend naar uitleg van Menno ter Veld